

Broj 106. siječanj, 2015.

GLASNIK

KOTORVAROŠKOG KRAJA

BOŽIĆNA ČESTITKA

Dragi vjernici, Kotorvarošani i svi ljudi dobre volje želim svama podijeliti radost Božića.

Nema ljudske riječi koja bi mogla opisati svu veličinu i dubinu onoga što se jedanput dogodilo u Betlehemu, kada je RIJEČ TIJELOM POSTALA. Međutim, nema ni jednoga stvora otvorena srca koji ne može razumjeti taj jedinstveni događaj koji mi svake godine želimo što više postvariti i približiti. Jer Bog je pohodio ovaj svijet i čovjeku donio nadu. Unatoč svim zaprekama koje je imao na svom ulasku u ljudsku sredinu, Bog nije odustao od čovjeka jer ga voli. Božić donosi nadu obespravljenima, siromašnima, žalosnima. Rasvjetljuje tame naših života i sudbina. I to ne na spektakularan i bučan način nego u tišini noći.

I od nas Božić traži da svjetlo i nade koje je jedanput zapaljenu u Betlehemu po našim životima rasvjetljava tamu noći ovoga svijeta i rastapa led ljudskoga sebljublja. Ako otvorimo svoje srce Bogu on će u njega unijeti radost i mir pa ćemo to isto moći darovati ovome svijetu.

Čestit Vam Božić i sretna i blagoslovljena Nova 2015. godina!

*Fra Anto Šimunović
Fra Marko Bandalo*

Izdavač:

*Župni ured Rođenja B. D. M.
78220 Kotor Varoš
Tel./fax: 051 785 050
E-mail: mladi-kotorvaros@blic.net
www.kotorvaroskadolina.com*

Redakcija: *Viktorija Barišić,
Luca Koroman, fra Anto
Šimunović, fra Petar Karajica,
fra Marko Bandalo, fra Zoran
Mandić, fra Stipo Karajica, fra
Stipo Marčinković*

Glavni urednik:
Fra Anto Šimunović

Tehnička obrada: *Viktorija Barišić*

Tiraž: *500 primjeraka*
Tiska: *"ART Print" Banja Luka*
Časopis izlazi dvomjesečno
Primjerak besplatan

piše fra Anto Šimunović

Čestitka

**Sretan, veseo, duševnim mirom obdaren
Božić, zdravljem, nježnošću najbližih,
susretljivošću komšija i radnih kolega
bogatu Novu Godinu.**

**Ako budete pucali, pucajte od zdravlja!
Ako budete plakali neka to budu suze
radosnice!**

**Ako se budete naoružavali, naoružajte
se strpljenjem i optimizmom!**

**Ako budete prkosili, prkosite nedaćama
i zubu vremena!**

**Najjače oružje neka vam bude: nježnost,
osmijeh, zagrljaj i poljubac!**

Zdravi i veseli bili!!!

**od srca vam želi
Vaš Mato**

Ankica te kćeri Sonja, Lidija, Marijana i Irena. Bila je tu i naša Mandica Mandušić koja je uvijek spremna pomoći kad je u pitanju čišćenje kuće i crkve. Naravno tu su bili gdje god je trebalo Igor i Goran Mandušić, te im i ovim putem iskreno zahvaljujem. Iako nemamo instrumentalnu pratnju crkvenog pjevanja na Misi polnoćki se uistinu pjevalo od srca jer božićne pjesme pjeva srce a glas ga prati. Opće poznato je da hrvatske božićne pjesme spadaju među najljepše božićne pjesme na svijetu.

Nakon Mise polnoćke, na kojoj se okupio lijep broj vjernika, nastupilo

je uobičajeno božićno čestitanje uz neizbježno pečenje, tople kifle, kuhano vino, rakiju i čaj koji su kao i prošlih godina pripremljeni za ovu prigodu: Viktorija je spremila kuhanu rakiju i čaj; Efan, Gile i Goran skuhalo su vino; Pekara tradicija darovala je tople kifle a grupa Wels i prijatelji su darovali jedno pečeno prase a Ana i Željko Tomić drugo. Sav ugođaj uljepšao je i vatromet koji je također dar naših župljana. Naravno, i ove godine SIM Tehnika iz ŠIBOVA darovala nam je 1000 KM da se možemo pripremiti za božićno slavlje. Hvala svima na svakome vašemu daru.

Ovom lijepom čestitkom udimo u proslavu Božićnih i novogodišnjih blagdana.

Nakon pripreme Adventskoga vremena spremni smo dočekali sv. Misu Polnoćku kojom smo započeli Božićno slavlje. Prostor ispred crkve krasile su „jaslice“ i lijepo nakićeni bor. I jaslice u crkvi su izuzetno lijepo uklopljene u samu crkvu. Oboje su djelo braće Igora i Petra Verić. Cijela obitelj Verić je bila aktivno uključena u ukrašavanje naše kuće i crkve. mama

Božić na Sokolinama

Nedjelja u božićnoj osmini, blagdan Svete Obitelji a ove godine i blagdan Nevine dječice bila je i mlada nedjelja. Mladom nedjeljom imamo zavjetnu Misu Gospi Sokoljskoj na Sokolinama. Zato smo iskoristili ovu prigodu da i u ovu našu najopustošeniju župu prenesemo božićni ugođaj. Sam Gospod nas je obdario snijegom koji je neke čak i sprječio da se popnu na Sokoline. Uz nešto više od trideset vjernika u župnoj crkvi na Sokolinama slavili smo sv. Misu, dušu su razgalile božićne pjesme a snijeg je samo pojačavao božićni ugođaj.

Za okrepu su se pobrinuli zlatko Marković – Zlaja, Igor Mandušić – Gile, Ratko Kovač – Šepi, Stipo Vidić – Efan a vjerujem da ima i ne spomenutih u ovom javljanju. Naši logističari skuhalo su nam grah koji je bio i ukusan i upotpunio ugođaj zime. Vjerujem da će onima koji nisu imali prigodu biti na Sokolinama na Mladence biti barem malo žao. Svi su se složili da trebamo ovakvih druženja posebno u ovoj našoj najopustošenijoj župi.

Događanja koja su obilježila proteklu 2014.godinu

Siječanj

Na svetkovinu Bogojavljenja blagoslovili smo vodu kojom smo kasnije poškopili i blagoslovili svoje domove njive i sve što imamo. Poslije pučke mise bio je i blagoslov župnoga ureda i župne kuće. Domaćini su pripremili mezu i piće i tako pokušali uzvratiti na gostoprimstvo na koje redovito naidu kod blagoslova kuća i bilo kojih drugih posjeta našim župljanima.

Veljaca

Mladi župe proslavili Valentinovo! Župna kuća kompletno okrećena!

U subotu, 22. veljače u crkvi Sv. Kristofora u Stuttgartu Wangen slavljena je Sveta misa za poginule i nestale Hrvate, žrtve II. svjetskog rata, poraća i Domovinskog rata na području Kotor Varoša

Ožujak

Na sami pokladni utorak, prema ustaljenom običaju, mnogi župljani su se okupili u župnom uredu na pokladnoj zabavi. Ocijenjene su i nagrađene najljepše maske i grupe. Kroz Korizmu je obavljena drevna pobožnost Put križa.

Žene kotorvaroške župe organizirale akciju prodaje kolača u svrhu prikupljanja sredstava za najpotrebitije u župi.

Travanj

Radost Uskrsa podijelili pristigli župljani iz Hrvatske i Europe. Organizirano je tradicionalno takmičenje izbora najljepše našaranog jajeta

25.travnja započeo blagoslov polja

Na „Kotličijadi“ u Kotor Varošu sudjelovao je župni ured i naš majstor Gile osvojio drugo mjesto.

Svibanj

BIH su zadesile katastrofalne poplave, pa i naša župa nije bila pošteđena. Za par dana pristigla humanitarna pomoć od naših vjernika iz Welsa, Graza i drugih gradova.

12. svibnja proslavljen sv. Leopold, patron naše filijalne crkve u Zabrdi.

Tradicionalno okupljanje za Spasovo u Zabrdi, okupilo se mnogo poklonika malog nogometa.

Lipanj

Postavljena nova vrata na crkvi sv. Leopolda u Zabrdi. Na svetkovinu Presvetoga Trojstva radosno smo u Kotor Varošu imali proslavu prve pričesti za troje djece iz naših župa.

U nazočnosti velikog broja vjernika u Bilicama smo proslavili Petrovo.

Srpanj

Šesti susret raseljenih vjernika kotorvaroške doline održan u nedjelju 6. srpnja 2014. godine u župnoj crkvi Gospe od anđela u Sesevskoj Sopnici 12.07.2014.god. na šestom susretu Novoselaca u Novom Selu njihova Udruga priredila je promociju knjige „Zavičajne Pjesme Proslava Iline u Plitskoj i Jakotini gdje je prisustvovao veći broj vjernika pristiglih iz čitave Europe.

Kolovoz

Svečano proslavljen blagdan Velike Gospe i sv. Roka u velikom prisustvu vjernika.

Na gradskom trgu u Kotor-Varošu tradicionalno je održana gastro prezentacija i predstavljanje narodnih rukotvorina gdje je sudjelovao i naš Župni ured.

Rujan

Proslavljen Patron župe - Mala Gospa.

Župnik fra Anto Šimunović slavio je svete mise u Hrvatsko katoličkoj misiji Grazu, Leobenu i Kapfenbergu i i tom prilikom prikupio veći iznos novca za obnovu crkve.

Listopad

4. listopada kod „Bašćinske špilje odlaska i nade u povratak“ slavljena sv. Misa za naše žrtve, zahvaljujući Bogu za njegova dobročinstva i stavljajući svoju sudbinu u njegove ruke.

U nedjelju 12. listopada 2014. Hrvati iz Kotor Varoši obilježili su 22. Obljetnicu progona Hrvata iz kotorvaroške doline.

U subotu, 11. listopada 2014. fra Anto Šimunović, kotorvaroški župnik blagoslovio je na Orića brdu novoizgrađeni križ.

Održani parlamentarni izbori u BIH

Studeni

Proslava Svih Svetih i Dušnog dana: na svim grobljima slavljene svete mise.

Na groblju u Baščini proslavljen sv. Nikola Tavelić.

22.studenog župnik fra Anto družio se na zabavi koju pripremaju naši župljani u Villachu i slavio sv. Misu. Na zabavi prikupljeno 1300 Eura za siromašne našega kraja.

Prosinac

Održane mise zornice. Proslavljen blagdan sv. Nikole na radost mališana koji su dobili darove.

Velike pripreme za božićne blagdane. Mladi iz obitelji Verić sami ove godine uredili crkvu i dvorište u duhu Božića!

Žene kotorvaroške župe i ovog Božića organizirale akciju prodaje kolača u svrhu prikupljanja sredstava za najpotrebitije u župi. Ekipa Wels i prijatelji obišli i ove godine bolesne, usamljene i stare i uručili im pakete u hrani a neke obitelji pomogle novcem.

piše fra Anto Šimunović

Blagoslov kuća

Uz proslavu Božića u crkvi na svetim misama, u našem narodu je i božićni blagoslov kuća i obitelji dio božićnoga događanja. Svi koje smo pohodili s radošću su nas primili i s nama molili. Također su nas i lijepo obdarili, pa na tome iskreno zahvaljujemo. U župi Kotor Varoš obišli smo 151 kuća s oko 400 članova od kojih je stalnih na području župe 232. Također, statistika župe nije ohrabrujuća. Imali smo 2 krštenja, dva vjenčanja i 9 sprovoda, međutim, bilo je i „gorih“ godina. Još ako smo svjesni da je Bog gospodar naše povijesti, pomoć u sadašnjosti i jamac budućnosti onda ne trebamo biti egzistencijalno zabrinuti, jer s Njim sve možemo.

U župi Vrbanjci obišli smo 26 kuća sa 36 članova. Od toga 11 djece od kojih 8-oro stalno živi u župi.

Svisveti i Dušni dan 2014. godine

I ove godine Gospodin nas je obdario lijepim vremenom da možemo s punim dostojanstvom obići svoja groblja i pomoliti se za svoje pokojne hvaleći Gospodina zbog njegove „milosti dara“ kojim nas uistinu obasipa. Zar nije velika milost to što nam u ovome prolaznom svijetu otvara vrata nepropadljivosti i vječnosti. Isus nam pokazuje najjednostavniji put – put Blaženstava – put Božje volje. To je ponekad i put križa, ali na njegovom kraju je pobjeda. Mnogi su prošli tim putem, pa nema razloga da i mi njime ne idemo.

U ova dva dana, subotu i nedjelju (1. i 2. studenoga) na 16 grobalja našega kotorvaroškoga kraja slavili smo sv. Mise za naše pokojne. Uz fra Antu i fra Marka pomogli su fra Pero Karajica i vlč. Slavo Grgić. Na svetim Misama po grobljima sveukupno sudjelovalo je oko 1700 vjernika. Neki su bili na više grobalja na Misama, ali isto tako neki su obišli svoja groblja a da nisu uspjeli zbog svojih vlastitih zauzeća i termina sudjelovati na Misama. Većina naših grobalja je bila lijepo uređena i očišćena što pokazuje pravi osjećaj za ono što nam je vrijedno i sveto na čemu svima onima koji se za njih brinu i daju svoje priloge iskreno čestitamo.

Dan mladih Banjolučke biskupije 2014. godine

Prije 22 godine, 8. studenoga 1992. godine u Gornjoj Ravskoj (kod Ljubije) srpski vojnici su mučki ubili svećenika Ivana Grgića. Ne treba ni reći da za ovaj zločin i mnoge druge počinjene nad Hrvatima u ovome entitetu još nitko nije odgovarao. Velečasni Ivan je bio župnik župe Gornja Ravska i u najtežim ratnim vremenima i unatoč očitom opasnosti za svoj život nije htio napustiti povjerenu mu župu i župljane. U svojoj tridesetoj godini svoju vjernost Bogu i Crkvi zapečatio je svojom krvlju. Obitelj velečasnog Ivana potječe iz Novog Sela, ali su odselili u Baranju, pa je među kolegama velečasni Ivan bio poznat po nadimku Baranjac. Inače je bio uvijek spreman drugoga nasmijati i razveseliti pa nije ni čudio da na godišnjicu njegova prijelaza u vječnost Banjolučka biskupija obilježava dan mladih.

I ove godine mladi iz većeg dijela župa Banjolučke biskupije predvođeni svećenicima i banjolučkim biskupima Franjom i fra Markom te uz nekoliko časnih sestara od mjesta stradanja svećenika Ivana Grgića krenuli su uz Put križa prema župnoj crkvi u Gornjoj

Ravskoj. Bila je nazočna i sestra velečasnog Ivana. Put križa predvodio je pomoćni biskup fra Marko Semren uz asistenciju mladih. Nakon dolaska pred župnu crkvu, nakon ručka, u 13.30 započela je sveta Misa koju je predvodio msgr. Franjo Komarica, banjolučki biskup.

Nakon Mise razišli smo se svojim kućama, župama i obvezama. Iako na

oči jednostavan susret mladih, ipak znakovit. Za sve istinske vrijednosti u životu treba se dobro potruditi i namučiti. Ne trebamo tražiti primjere samo u starinama i knjigama, oni su tu među nama poput velečasnog Ivana Grgića i mnogih znanih i neznanih koji ugradiše svoje živote u Crkvu i ovaj svijet.

Susret u Villachu

U Austriji su mnogi Hrvati našli svoj drugi dom i priliku da sebi i svojim obiteljima osiguraju siguran i dostojanstven život. Ima ih iz svih krajeva Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Poprilično velika grupa kotorvaroških Hrvata je našla svoj dom i radno mjesto u ovoj lijepoj zemlji. Tako se u području oko Villacha i Klagenfurta smjestila jedna grupa naših ljudi koji se još uvijek drže zajedno. S jedne strane okuplja ih i Hrvatska Katolička Misija koja ima svoje sjedište u Klagenfurtu, ali i oni sami se okupljaju i djeluju kao kompaktna zajednica. Tako jednom godišnje, uglavnom u predbožićno vrijeme upriliče zabavu za Kotorvarošane i prijatelje. Tako je bilo i ovaj put. Dana 22. studenog uvečer bila je lijepa zabava u malom mjestu Riegersdorfu na kojoj se okupilo preko 200 osoba. Bilo je uistinu lijepo i veselo. Uz lijepo raspoloženje i zabavu ovi vrijedni ljudi svome druženju dadnu i humanitarni karakter. Ono što se prikupi, nakon podmirivanja troškova zabave ide u humanitarne svrhe. Tako su prošle godine prihod sa zabave dali za potrebite u rodnom kraju a tako će učiniti i ove godine. Uz goste iz Hrvatske na druženju su bili i kotorvaroški župnik fra Anto Šimunović i fra Stipo Karajica, župni vikar iz

Sesvetske Sopenice. Sutradan, na svetkovinu Krista Kralja u Villachu fra Anto je predvodio sv. Misu uz fra Stipu i fra Pavu Dominkovića, upravitelja HKM Klagenfurt. Čestitamo ovim entuzijastima koji ne žale truda i okupljaju naš narod. Možda njihov trud i neće kod ljudi uvijek biti prepoznat i na pravi način vrednovan, ali hoće od Boga. Dobro je činiti dobro.

Fra Anto Šimunović

Tradicionalni susret Kotorvarošana i prijatelja

Već tradicionalni godišnji susret Kotorvarošana i prijatelja u pokrajini Koruškoj i ove godine je u prelijepoj večernjoj atmosferi 22. listopada 2014 pokraj Villacha upriličen. Mnogi koji su ovdje svoj novi dom našli, pošli su iz svog rodnog kraja, neki već podavno svojom voljom zbog boljeg života a neki ipak tuđom voljom...daleko i od majke, oca, braće i sestara. Daleko od društva starog i starih običaja... Lijepo

je bilo čuti njihove razgovore... njihova sjećanja i njihove planove. Puno je godina već prošlo, a oni kao da su jučer napustili svoj kraj. Svatko se sjeća svoga sela, svoje kuće i običaja. Sjeća se i onog čovjek koji je jučer prošao sokakom ili ušao u njihovu avliju. Čovjek ih samo treba pogledati u oči i one će ti sve ispričati... Radost i sjeta..

Lijepo je bilo vidjeti i ove godine

vjerne i marljive kotorvarošane koji su darovali sebe i svoje darove za svoje prijatelje i druge Kotorvarošane. Može im se reći samo jedno veliko hvala I ovu noć je već treći put za redom svojim glasom, osmjehom i veseljem prati Stipo Bilanović. Mala skupina mladih i lijepih kotorvarošanki uljepšale su ovu večer dolaskom u kotorvaroškim narodnim nošnjama.

Ove godine imali smo priliku ugostiti i našeg kotorvaroškog župnika fra Antu Šimunovića, koji je u susretu sa svakim prenosio svoje dojmove, informacije i planove iz rodnog kraja. Uz župnika fra Antu bio je i među nama fra Stipo Karajica, župni vikar iz Sesvetske Sopenice. Fra Anto je u nedjelju u Villachu sa ostalim svećenicima i vjernicima Hrvatske katoličke misije predvodio svetu Misu.

I ove godine kao i prijašnjih godina prikupljeni darovi idu za najpotrebnije u Kotorvaroškom kraju u ove božićne dane. Jedno veliko hvala organizatorima, hvala dragim kotorvarošanima, hvala dragim prijateljima, hvala Fra Anti i fra Stipi što su svoje vrijeme darovali za ovakav jedan susret.

Dragan Milišić

Naše božićne akcije

Stvaranje novih božićnih tradicija je dobar način kako uljepšati Božić ako želite promijeniti svoj život i život drugih oko sebe. Blagdanske tradicije ponekad se rode slučajno i nastave isto tako iz godine u godinu. Bilo da sami pokrenemo nešto ili se tradicija spontano dogodi, trebamo ih negovati iz godine u godinu, jer su one prekrasan način da proslavimo Božić.

Mi smo već stvorili jednu takvu tradiciju. A kako bi Božić bio u duhu služenja dobroti, svi možemo dati svoj skromni doprinos. Godinama naša župa za Božić sudjeluje u akciji pravljenja i prodaje kolače, kao i slanja kolača za Caritas Banja Luka. Već četvrtu godinu naše vrijedne župljanke ne žale ni truda, ni vremena, ni novca da same naprave i ispeku kolače koje prodajemo za Božić a novac od prodaje kolače doniramo u Župni Caritas da se podijeli ili pomogne najpotrebnijima u župi. Naše župljanke ne samo da peku kolače već i pleću papuče-priglavke koje također šaljemo u Caritas. U akciji su sudjelovale žene: Mandica Mandušić, Janja Barišić, Ankica Verić, Borka Juričević, Ivka Juričević, Branka Juričević, Mira Juričević, Milijana Juričević, Manda Bujdo, Viktorija Barišić, Klara Nikolić, Luca Marković, Miladinka Marković, Jela Sakan, Štefica Kovač, Dušica Rajčić, Mira Petričević. Svojim prilogom akciju kolača su potpomogli Ana Pezerović 10 E, Ana Tomić 30 E, Slavica Stipić 15 KM, did Rus 10 KM. Možda nekom je to mala gesta ali kao što naš župnik reče velika je gesta biti spreman pomoć nekom ma kakav to

mal dar bio velik je jer od srca je.

Ekipa Wels i prijatelji već tradicionalno godinama, godinama unazad odvajaju od sebe, skupljaju novac i po dolasku u župu obilaze stare, bolesne i usamljene. Za svakoga nađu vremena običi ga, pomoći nekome u novcu, nekom u hrani. Tako su uradili i ove godine, obišli najpotrebnije i iste darovali s paketima hrane a neke i novčano pomogli. Gesta koja treba biti uvijek i svagdje spomenuta. Kotorvarošani Hrvati iz Villacha, Klagenfurta i okolice su donirali 1.300 Eura za potrebe siromašnih u župi.

Da, i naša pekara "Tradicija"

tradicionalno svake godine donira svoje kolače za Caritas Banja Luka i Dom za stare na Petričevcu. Ne samo kolače, već za svaku prigodu Božića, Uskrsa ili bilo kojeg okupljanja tu su da peku i šalju kolače, kifle, peretke.

Najiskrenije zahvaljujemo svim župljankama, mladima iz Wels, Villacha, Klagenfurta i svima onima koji su sudjelovali u ovim akcijama za velikodušnu i nesebičnu pomoć. Drago nam je da ima još ljudi otvorena srca koji su spremni odvojiti od sebe i darovati drugima jer unatoč teškoj ekonomskoj situaciji pokazali smo još jednom humanost na djelu i veliko nesebično srce.

Viki

Naši darovatelji

U KSA

1.	Marko Pranjić-Lola	50 KM
2.	Mato Kljajić	50 HRK
3.	Marija Draguljić	10 CHF
4.	Daliborka Bjelobrck	5 EUR
5.	Marko Pezerović	50 KM
6.	Perka Bjelobrck	20 EUR
7.	Terezija Piličić	20 EUR

Za crkvu Sokoline

1.	Mato (Ive) Vilus	100 EUR
2.	Niko (Ive) Vilus	100 CHF
3.	Anto Kljajić	50 EUR
4.	+Stipo i Ivka Mandić	50 EUR

8.	Manda Marić	100 HRK
9.	Mara Marić	10 EUR
10.	Druženje KV Villach	1.300 EUR
11.	SIM Tehnika	200 KM
12.	Vidović Augustin	25 EUR
13.	Ivica Piličić	50 CHF
14.	Ilija Pranjić	25 EUR
15.	Od prodaje kolača	690 KM

Za crkvu Vrbanjci

1.	Zoran Grgić	100 EUR
----	-------------	---------

Naš otac i djed Stipo Mandić

Nakon kratke bolesti 25.11.2014. godine, blago u Gospodinu preminuo je naš otac, djed i župljanin Stipo Mandić.

Stipo je rođen 10. ožujka 1937. godine u naselju Bilice, župa Kotor Varoš, od roditelja Ive i Janje Mandić (rod. Marčinković).

Dana 23. rujna 1956. godine u kotorvaroškoj župnoj crkvi, Stipo se crkveno vjenčao sa Ivkom Mandić (rod. Pezerović), te su živjeli u obiteljskoj kući u kotorvaroškom naselju Ripišće. Tijekom njihovih 58 godina zajedničkog života, dragi Bog im je darovao šestero djece i jedanaestero unučadi, od kojih su njihova dva sina svećenici redovnici fra Miroslav i fra Zoran, članovi franjevačke provincije Bosne Srebrene, te unuk fra Anto član franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda i student II. godine teološkog fakulteta u Zagrebu.

Cijeli svoj život moj pokojni did Stipo živio je vjeru u dragoga Boga i ljubav prema svom rodnom kraju, te je svojim primjerom vodio svoju obitelj. Aktivno je sudjelovao u životu svoje župske zajednice te je uvijek bio spreman pomagati svoje bližnje.

Nažalost, godine 1992. ratni vjhor je učinio svoje, te je sa svojom obitelji morao napustiti svoj dom u Kotor Varošu, a novo prebivalište našao je u naselju Domagović, župa Petrovina u blizini Jastrebarskog (Republika Hrvatska). Kroz razdoblje provedeno u Domagoviću, nije zaboravio na svoj Kotor Varoš. Čim su se ostvarili uvjeti za povratak, on je sa svojom suprugom Ivkom počeo dolaziti i obilaziti svoje ognjište, te pomagati u izgradnji i oporavku života u Kotor Varošu.

Sjećam se didovog tužnog pogleda u Domagoviću krajem 90-ih, dok sam bio još mali kad god bi pričao o našem rodnom kraju. Stalno je govorio o životu prije ovog zadnjeg rata. Negdje otprilike 98-e godine otišao je u Jajce kod fra Zorana, a onda su zajedno otišli sa didom Matom i strikom Tonom u Kotor Varoš po prvi puta poslije rata. Čim se vratio u Domagović bio je i izrazito tužan ali ujedno i veselo jer je bio kod svoje spaljene kuće i obišao naša groblja. Iza tog događaja stalno je molio Boga i Gospu da može opet otići

na rodnu grudu. Nama svojoj djeci i unucima uvijek je ponavljao da jedva čeka ponovno svoj odlazak u Ripišće.

Njegov san mu se i ostvario kad je dobio donaciju u građevinskom materijalu za popravak spaljene kuće u jesen 2001. godine. Prije popravka naše kuće obnovio je prizemlje kuće strike Tone i zajedno sa bakom Ivkom otišao u Kotor Varoš. Uvelike je pomagao fra Peru Karajici i stricu fra Zoranu u obnovi. Vodio je radove na mijenjanju stolarije u kotorvaroškoj župnoj kući, a onda u obnovi grobljanske kapele u Bašćini, filijalne crkve u Bilicama, župne kuće u Sokolinama, župne crkve u Sokolinama, filijalne crkve u Plitskoj i filijalne crkve u Jakotini. Poklonio je crijep za filijalnu crkvu u Bilicama i na to je bio ponosan, ali nije se volio hvaliti. Na pitanje domaćeg župnika fra Pere Karajice našem didu da mu plati za izvođene radove, on se na to samo nasmijao i rekao mu: „Dragi fra Pero, ja ovo radim da bi vama pomogao, a dat će naša Gospe meni i mojoj Ivki zdravlja i nama dosta“.

Ujesen 2001. godine za 18 radnih dana od temelja do krova iznova sagradio je našu kuću. Sjećam se kako je tada bio ponosan i sretan. Slijedeće 2002. godine uselili smo u kuću i od tada, kad god je njemu i baki Ivki zdravlje dopuštalo bili su u Ripišću

svoji na svome. Stalno je govorio da u Kotor Varošu ima života i da će ga ako Bog da biti. Bio je pun planova. Izrazito je bio ponosan na svoj voćnjak koji je stalno obilazio i s puno ljubavi pričao o njemu. Kako u Domagoviću tako i u Kotor Varošu okupljao nas je oko sebe i bake Ivke pun optimizma s pogledom u bolju budućnost.

Sjećam se njegovog veselja 2008. godine kad mu je unuk Anto, moj najmlađi brat, poslije završetka osnovne škole, tiho rekao: „Dide, ja bi išao u fratre“. Bio je tako sretan i ponosan kao i prije nekoliko mjeseci, kad sam ga nazvao i rekao mu: „Dide, ja sam se zaručio i mislim se ženiti“.

Najviše je volio kad bi ga zvali nadimkom Micko. Naime moji stričevi fra Miroslav i fra Zoran, dok su bili mali tako su dida nazvali Micko po liku iz crtanog filma i taj nadimak ga je od tada pratio. Volio je okupljati nas svoje unuke i za svakog od nas imao je lijepu i blagu riječ i za sve nas je veliki autoritet. Nikada mu nije bilo teško pomoći, baki ili bilo kome od nas, nešto za uraditi.

Volio je s nama starijim unucima uz kavu razgovarati i objašnjavati nam mnoge stvari koje nam kao mladim ljudima nisu bile jasne. Prihvaćao nas je sebi ravnima i kada bismo nešto i pogriješili nije volio galamiti nego bi nam objasnio kako treba raditi i živjeti dostojno čovjeka i vjernika.

Svima nama puno će nedostajati naš did Micko ali uvjeren sam da nas sada odozgor iz Božje blizine gleda i budno prati i svojim molitvama zagovara kod Nebeskog Oca.

Dragi dide Micko hvala ti za svaku kavu, svaku riječ, svaki događaj proveden s tobom, za svaki savjet kao i za sve ostalo što si činio za sve nas. Mi ćemo se moliti za tebe, a ti se moli za nas.

Naš did Micko uvijek je riječima i djelima iskazivao svoju ljubav prema svom rodnom kraju, pa je tako i želio da njegovo posljednje počivalište bude u njegovim Bilicama.

Tvoj najstariji unuk Stipo

Posjet predstojnice Krstičević

U četvrtak 30. listopada 2014., Daria Krstičević, predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske obišla je Franjevački samostan sv. Ilije i Župu sv. Marije Anđeoske u Sesevskoj Sopnici kod Zagreba.

Tijekom obilaska novo useljenog samostana, gvardijan prof. fra Božo Lujčić i župni vikar fra Stipo Karajica su predstojnicu Krstičević upoznali s pastoralno-duhovnim i materijalnim stanjem u samostanu i župi i naglasili da župa ima preko 4.000 vjernika u 1.219 domaćinstava. Najveći broj župljana su prognani i izbjegli Hrvati iz BiH, koji su u Hrvatsku doselili tijekom ratnih razaranja u BiH. Naglasili su da se u župi redovito održavaju susreti Hrvata iz Rame, Jajca, Kotor Varoša, Posavine, te se po potrebi održavaju i drugi kulturno – umjetnički programi Hrvata iz BiH. Osim toga, u župi djeluju tri župna zbora, Treći franjevački red, FRAMA te Humanitarno-karitativna udruga Kruh svetoga Ante. Predstojnica Krstičević je zahvalila franjevcima Bosne Srebrene na svemu što su činili i čine za Hrvate iz Bosne i Hercegovine,

koji su zbog ratnih strahota morali napustiti svoje domove. „Ova crkva i ovaj samostan nisu samo mjesto u kojem ostvaruju svoje duhovne i vjerske potrebe. Samostan je i mjesto njihova okupljanja i susreta. Prostor koji ih vezuje s njihovim rodnim krajem“ Župa sv. Marije Anđeoske u Sesev. Sopnici i samostan sv. Ilije u

Zagrebu pripadaju franjevcima Provincije Bosne Srebrene. U studenom 2000. godine započeta je gradnja župne crkve, pastoralno-kulturnog centra i uz nju samostana i župne kuće. U tijeku su građevinski radovi na unutarnjem uređenju crkve i pristupnih putova.

Fra Stipo Karajica

MEDITACIJA O TEŠKOĆAMA ŽIVOTA

Stjepan Lice: Od otužnog života do istinske radosti

Mir je čovjeku potreban poput disanja. Kad živi u miru, osjeća da može disati punim plućima. Živjeti punim srcem. Ali, kad mir potraje, često se događa da čovjek više ne zna što će s njim. Kao da mu je život jednostavniji, razgovjetniji kad se treba nekome suprotstavljati. Kao da se lakše snalazi u skučenosti. I lakše mu je živjeti s onima koji su skučeni na njegov način, nego s onima kojima je duša prostrana. Prostrana kao istinski mir. Kao istinska sloboda.

Ljudska je povijest povijest ratovanja. Oružane ratove smjenjuju oni naizgled manje okrutni, s naizgled manje žrtava. Kamo god pogledamo, posvuda su ratovi protiv temeljnih životnih istina i vrijednosti, protiv smisla, protiv ljudskog dostojanstva i dostojanstva obitelji. Posvuda su žrtve: živi a beživotni. Posvuda otužne radosti nadomještaju istinske.

U taj i takav svijet Isus je donio svoj mir, svoju slobodu do koje samo ljubav nalazi svoj put. Uoči svoje muke i smrti, svojim je učenicima rekao: „Mir vam ostavljam, mir vam svoj dajem. Dajem vam ga, ali ne kao što svijet daje. Neka se ne uznemiruje vaše srce i neka se ne straši.“

Te riječi tiču se Isusovih učenika svakoga vremena. Tiču se i nas danas. I one ne govore o nepostojanom miru uokolo nas, kojega je tako teško izgraditi, tako lako razoriti, a potom još teže obnoviti. Sve teže obnavljati. Ne govore o njemu, nego o miru srca, o miru opredijeljenog srca koje se ne da zbuniti mijenama vremena. O miru srca položenog u Božje ruke. Spouzdanjem.

Onoga tko je prihvatio živjeti Isusov mir, mogu snalaziti mnoge nevolje, ali one mu neće nauditi. Njegov život može koječim biti uzdrman, ali ukorijenjenost u Isusov mir sve nadjačava.

Čovjek Isusova mira uvijek nalazi načina kako početi susret životu. Ususret čovjeku. I ondje gdje se čini da sve vrijedno zamire, i ondje gdje se čini da je ljudskost do kraja klonula, čovjek Isusova mira neće zastati. Neće se dati obeshrabriti.

Čovjek Isusova mira ne pita odviše. On ne gubi vrijeme na promišljanje. Na oklijevanje. On ima vremena – i snage – samo za ljubav. Za ljubav koja je početak i srce svakoga mira. I njegova postojanost.

Tko primi Isusov mir, ne uznemiruje se pretjerano zbog prijetnji koje se sa svih strana obrušavaju na čovjeka. Na svijet ljudskosti. Čovjek nošen Isusovim mirom zna da mu je povjeren samo određen broj dana i koraka. I ne želi ih propustiti. Dok je vremena, on će učiniti što je do njega. I zna: u svakom je vremenu bilo, u svakom će vremenu biti ljudi koje nosi Isusov Mir. Koji nose Isusov mir.

Čovjek Isusova mira zna: Isusov mir nadjačava sve nemire. Sve ratove. Povijest i budućnost – vječnost – Isusova mira nitko i ništa neće moći zaustaviti.

Stjepan Lice

Da bismo izbjegli suvišno pitanje poslužit ćemo se sljedećim skraćenicama za pojedina sela (mjest): Baščina (Baš), Bilice (Bil), Čepak (Čep), Dabovci (Dab), Duratovci (Dur), Jakotina (Jak), Kotor (Ko), Kotorišće (Kot), Kotor Varoš (KV), Novo Selo (NS), Orahova (Or), Plitska (Pl), Podbrđe (Pod), Postolje (Post), Rujevica (Ruj), Slatina (Sl), Srednje Brdo (SB), Šibovi (Šib), Viševice (Viš), Vrbanjci (Vrb) Zabrđe (Zab) i Zagrade (Zag).

PREZIME	SELA KROZ POVIJEST	SELA 1986.
Petrović	Jak.Or.Pl.Pod.Ruj.	Or.Pl.
Petrušić	Baš,Bil,Kot,NS,Pl,Pod,Ruj, Šib,Vrb	Baš,KV,Or,PL,Pod,Ruj Sl. Šib. Zab
Petrušić-Karaica	Baš.	
Petrušić-Pirgić	Baš.	
Petković	Dur.	
Peula	Sok.	Sok.
Pezerović		Čep.
Pilešević	Bil	
Piličić	Vrb	Čep.Kot.Vrb.
Pilić	Viš	Bil.Pod.Viš
Poplašenović	Čep	
Praž	Baš.Šib.	
Praž		NS,Sl.
Pranjić	Čep.	Baš.Čep.
Pranjковиć	Čep	Baš.Čep.Sl.
Pulić	Bil	
Puškarčić	Dur.NS.	Dur.KV.NS.Zab.
Radačić	Čep.Dur	
Radić	Čep	
Radoš	Dab.Pl.Ruj.	
Rindić	Dur.	
Rodić	Pl.	
Rogić		Ruj.Sl.
Ruevac	Ruj	
Ruević	Ruj.	
Rujevac	Ruj.	
Ružičić	Dur.Jak.	
Ružić	Bil.Čep.Kot.	Kot.
Sedić	Vrb.	
Siljić	Ruj.	
Sirovina	Pod.NS,Zab	Čep.Pod.
Sirovina-Glavaš		
Sirovinić	Pod.Zab.	
Slipičić	Zab.	
Slipić	Pod.	
Sratčić	Jak	
Stipanović		Pod.
Stipeljević	Jak	
Stipičić	Pod.Zab.	
Stipić	Bil.Pl.Pod.	Baš.Bil.Čep.Dur.Kot. KV, Or. Pl Pod Sl.Šib.
Stoičević	Bil	
Stupar	Jak.	
Stuparević	Čep.Jak.Sok.	

Priradio: mons. Ivica Božinović

Banjalučki trapisti (19)

Navršilo se 140 godina od dolaska prvih trapista u Delibašino Selo, kod Banjaluke, i 100 godina od smrti osnivača samostana Marija Zvijezda oca Franza Pfannera. Ove godišnjice povod su da opet bude progovoreno o njima i njihovim velikim zaslugama za sveukupni razvoj Banjaluke i njenog kraja. Nažalost, riječ je o zaslugama koje su proteklih desetljeća premalo vrednovane i zaboravljene

Projektovanje nove opatijske crkve

Ulaskom u novi samostan 7. lipnja (juna) 1924. godine, trapisti su ušli u svoj četvrti samostan. Da se podsjetimo! Prvi samostan je bio "kolijevka", u koju su trapisti došli u lipnju (juni) 1869. godine. Drugi je "privremeni samostan", u koji su ušli na Malu Gospu 1869. godine. Treći je "stari samostan", u koji su uselili na Badnjak 1870. godine i u kojem su ostali do 1924. godine, a koji nakon toga postaje Sirotištem sv. Bernarda. Crkva u sirotištu postaje tako "zavodska crkva".

Uz novi samostan nije bilo crkve. Opat Bonaventura II planirao je gradnju nove crkve pokraj tadašnjeg sirotišta, a današnjeg samostana još 1922. godine. Zajedno s br. Eberhardom, samostanskim arhitektom, i svojim bratićem Brunom Diamantom, umjetnikom, stvarao je projekt buduće crkve.

Po nacrtima br. Eberharda trapisti su najprije sami izgradili kriptu crkve 1924. godine. Kriptu su zvali "donja crkva". Nacrt br. Eberharda za, "gornju crkvu" poslali su na dotjerivanje i korekcije arhitekti Seidleru iz Münchena.

O br. Eberhardu piše 1923. godine I. Vlašićak: "On je bio nekoć inžinir, pa kad je stupio u trapiste, zamolio je da ne bude svećenikom. Po njegovu nacrtu građene su mnoge zgrade oko manastira, most preko Vrbasa, mnoge crkve i mnogi župnički stanovi u Bosni". Zadržan nacrtima nove crkve, napisao također: "Sad će opat graditi novu crkvu... Bit će divna."

U "Putokazu" iz veljače 1928. godine stoji: "Planovi za novu crkvu kao i razdioba njena izrađeni su u Mariji Zvijezdi, a onda poslani gradskom arhitektu g. Seidleru u München. Čim su dovršeni nacrti natrag došli, samostan zatraži od građevne oblasti dozvolu za gradnje."

Trapisti su 15. srpnja (jula) 1925. godine objavili natječaj za gradnju crkve. Na natječaj se javilo više

građevinskih poduzeća, a gradnja je povjerena građevinskom poduzeću "Franjo Till i dr." iz Slavenskog Broda.

U "Predračunu za gradnju crkve trapista 'Marija Zvijezda' u Banjoj Luci", koji je poslan potencijalnim graditeljima, stoji da se kao materijal za temelje i konstrukciju crkve koristi "portlandcement" i željezo, a sve to "prema propisima austrijskog ministarstva za javne radove od 16. juna 1911. godine, sa dodatkom od 15. septembra 1918. godine". Trapisti su opet bili prvi! Cement i željezo se do tada nisu koristili u gradnji crkava na ovom području.

Početak gradnje: Opat Bonaventura II svečano je blagoslovio na blagdan Svetog Bernarda, 20. kolovoza (avgusta) 1925. godine, kamen temeljac i gradilište nove opatijske crkve.

Nakon toga započela je gradnja. "Još iste godine kolosalna građevina bila je pod krovom. Preko zime rad je malo zaostao, a u proljeće 1926. godine počelo se sa izradom svoda u cijeloj crkvi, te se kasnije prešlo na izgladivanje zidova i izvana i iznutra. Taj posao je bio svršen do konca lipnja (juna) 1926. godine". ("Putokaz", veljača 1928.)

Kroničar sirotišta bilježi i ovo:

"Dosada u nijednoj kronici nije spomenuto, da se kod manastira gradi crkva, koja je započeta još prošle jeseni i za dva je mjeseca bila pod krovom. Biti će vrlo lijepa. Visoka, dugačka i široka i ima tri lađe. Štil joj je cistercijski, pa prema tome i toranj je malen. Ispod crkve je kripa, gdje će biti smješteno puno oltara. Na proljeće se je rad na crkvi nastavio i već dobro napreduje.»

Blagoslov zvona

Zabilježeno je također u kronici 1926. godine: "Dana 15. kolovoza (avgusta) obavio je prečasni gosp. otac opat posvetu novih zvona za novu crkvu. Toj svečanosti prisustvovali su svi vlč. oci i č. braća, mi svi iz sirotišta, te sva sila pobožnog naroda iz okolice i iz Banje Luke." Zvona su postavljena na malom zvoniku crkve. No, po nekim izvorima, prvotna zamisao br. Eberharda i opata Bonaventura II. bila je da se lijevo i desno od ulaza u crkvu podignu dva zvonika, ali su odustali od ove ideje iz finansijskih razloga. Umjesto njih je dograđen prostor koji čini predvorje crkve. Time je razbijena monotonija čelne fasade.

Kroničar sirotišta piše u travnju (aprilu) 1927. godine: "Na kraju ove kronike dodajemo nekoliko riječi o novoj samostanskoj crkvi, kao odgovor onim pitomcima, koji na pitaju: Kolika je, kakva je i je li već gotova?"

"O tačnoj veličini crkve kroničar ne može pisati, jer je nije mjerio, ali će svakome biti dosta, ako se izrazi ovim stihovima:

"Široka je, duga i visoka,

Da joj ravne u svoj Bosni nema!"

«Štil je crkve stari, cistercijski. Razdijeljena je debelim stupovima na tri lađe. Naprijed je glavni oltar Bl. Dj. Marije i dva sporedna. Ozada, nad ulazom, poveće je pjevalište (kor), koje je određeno za samostanske goste, kad pribivaju sv. Misi. g. Diamant."

S lijeve i desne strane pred glavnim oltarom dva su manja kora: na jednom će biti smještene velike orgulje, a drugi je predviđen za bolesnu braću. Stupovi su uređeni reliefnim glavicama (kapitelima), a na ovima su izradene različite zgode iz života svetaca i odabranika Božjih iz cisterčanskog reda. Po nekim su glavama stupova urezana obličja otaca i braće iz samostana Marija Zvijezda. Po velikim plohamo zidova izradene su u reliefu razne zgode iz Svetog pisma Staroga i Novoga zavjeta. Tu ti je: Posljednja večera, Deset zapovijedi Božjih, Žrtva Abrahamova, Navješćenje Marijino i dr. Sve reliefne radnje izveo je svojom vještom rukom

"Crkva još nije gotova, ali će po svoj prilici biti za četiri-pet mjeseci... Najtočniji će opis za pritomce svakako biti onaj, ako im se pruži zgoda, da to sve vide i promotre svojim rođenim očima."

Blagoslov crkve

Gradnja je dobro napredovala i opat Bonaventura II blagoslovio je novosagrađenu crkvu 8. prosinca (decembra) 1927. godine. Crkva je posvećena Blaženoj Djevici Mariji na nebo uznesenoj - Velikoj Gospi. Slavlju je bio nazočan i trapistički opat iz Rajhenburga u Sloveniji.

No, kronika sirotišta iz 1927. godine bilježi da je u crkvi bilo svečano liturgijsko slavlje i prije blagoslova: "Dana 26. svibnja (maja) veliko veselje u cijeloj Mariji Zvijezdi, jer je toga dana preč. gosp. otac Bonaventura, opat, slavio 25-godišnji jubilej, kako je stupio u strogi red cisterčana. Svečar je u procesiji prošao kroz špalir svoje drage dječice i ostalih prijatelja samostana, u novu crkvu, gdje je održao svečanu sv. Misu. Bila je došla i sva sila naroda iz okolnih sela, da prisustvuje tome slavlju, ali se nije nikoga unutra puštalo. Neki su htjeli da silom vrata otvore, ali ih je u tome sprečavao samo čin sv. Mise dragog - i još od svjetskog rata poznatog - darežljivog jubilarca."

Iako brojem smanjena tijekom i nakon Prvog svjetskog rata, trapistička

zajednica u Mariji Zvijezdi uspješno se oporavljala. Opat imediat je u ime reda svake godine obavljao kanonsku vizitaciju samostana. Prigodom vizitacije razgovarao bi s opatom, članovima samostana, obišao samostanski posjed i na odlasku ostavljao je braći svoju pobudnu poruku, koja je bila dio tzv. Visitationskarte. U uvodu je uvijek stajalo zatečeno brojno stanje u samostanu, a nakon toga bi slijedila vizitatorova poruka. Poglavnik samostana bio je dužan četiri puta godišnje cijeloj zajednici pročitati ovu poruku. Iz tih "Visitationskarte" saznajemo i brojno stanje u samostanu. Godine 1924. Marija Zvijezda ima 146 članova; 1925 - 140; 1926 - 137; 1928 - 149; 1929 - 155; 1930 - 150; 1931 - 151; 1933 - 165.

U ovoj crkvi, sagrađenoj uz novi samostan, redovnici su dobili prikladan molitveni i bogoslužni prostor, koji im je bio prijeko potreban. Jer, životni moto trapista glasi: "Moli i radi!" Na prvom mjestu - moli! To je bio razlog da je crkva projektirana i građena isključivo za potrebe samostanske zajednice.

Stoga je između stupova, koji su držali centralni kor u novoj crkvi, bila postavljena željezna ograda. Od ograde pa dalje vrijedila je stroga redovnička klauzura. Gosti su odavde ili s kora mogli pratiti liturgijska slavlja u crkvi. Ograda je uklonjena

krajem šezdesetih godina prošlog stoljeća, a centralni dio te ograde je danas ulazna kapija u samostansko dvorište.

Građevinski radovi na novoj crkvi bili su u potpunosti gotovi 1928. godine. Uređenje crkve u umjetničkom smislu trajalo je cijelu deceniju, a izvodio ga je g. Bruno Diamant, kipar, sa svojim suradnicima. Samostanski kroničar piše kasnije: "Cijena toga umjetničkog posla bila je šest puta veća od same izgradnje."

"Stara crkva" u sirotištu (na mjestu današnje "Banjalučke pivare") ostala je otvorena za okolni vjernički puk.

Godine 1929. dograđeno je novo krilo samostana za goste.

Nastavit će se...

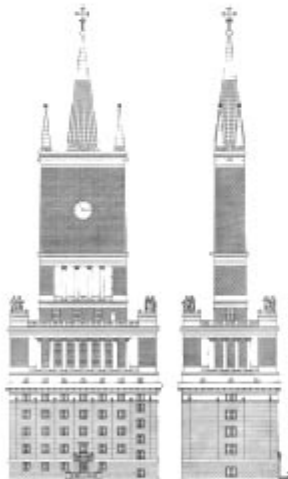

Svetište sv. Ive u Podmilačju

Petnaest godina uređivanja i izgradnje u ratu uništenog svetišta

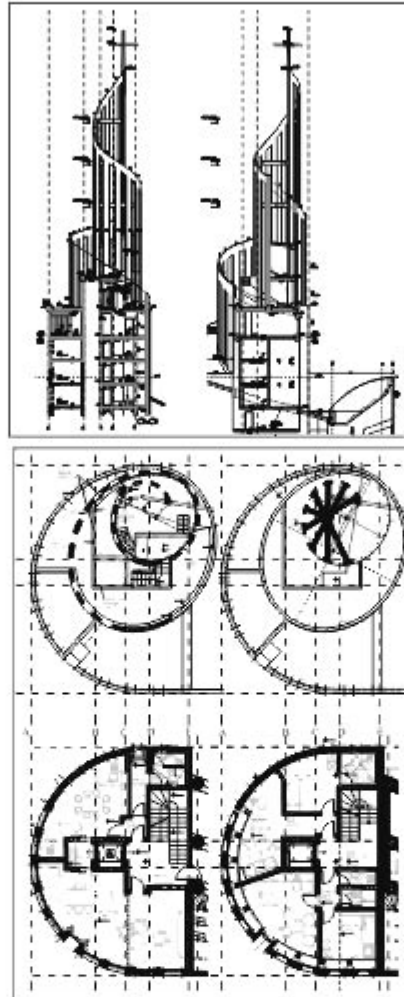
IV.5. Župni dvor i zvonik.

U divnom projektu crkve i samostana sv. Srca Isusovog u Osijeku (1937-1940, izvedbeni projekt 1944. godine) veliki je slovenački arhitekt Jože Plečnik u osovini eliptičke crkve zamislio zvonik koji je u stvari stambena kula. U osam etaža (u izvedbenom projektu u šest etaža) redaju se značajni sadržaji od ulaza sa portom, biblioteke i bolnice do apartmana za goste i stanova. Ta je stambena kula 35 metara visoko podnožje zvonika. Iznad nje se penje kolonada i završetak 40 metara visokog zvonika. Dramatičnu vertikalu od 70 metara (u izvedbenom projektu čak 90 metara) visokog motiva župnog dvora i zvonika dodatno naglašuje horizontala niskih, jedva dvokatnih traktova konvikta.

Na žalost je početak svjetskog rata onemogućio realizaciju te divne ideje. Sada, više od pola stoljeća, čak 70 godina kasnije, ta je originalna ideja postala ponovo živa i realizirana u slično koncipiranom župnom dvoru i zvoniku nove crkve u svetištu sv. Ive u Podmilačju.

Polukrug župnog dvora na zapadnom, prema putu i Vrbasu okrenutom boku crkve odgovara polukrugu dnevne kapele na njezinom drugom boku. Osnovni, polukružni tlocrt produžuje se do petog kata, do vijenca crkve da bi u produžetku postupno prešao u eliptički tlocrt donjeg početka

zvonika u kojeg će se na devetom katu početi ucrtavati njegov smanjen, zamalo kružan završni dio.

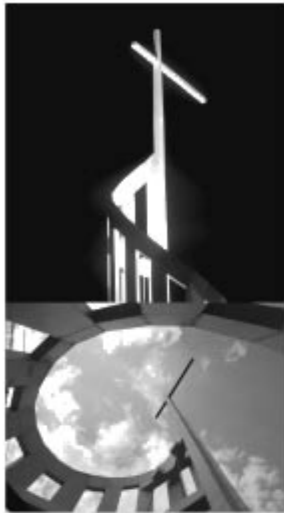
Prizemlje župnog dvora sa širokim ulaznim trijemom usmjerenim prema ulaznom trijemu nove dvorane ispod stare crkvice dopunjuju prostorije župnog ureda te prodaja devocionalija. Centralni dio polukružnog tlocrta zauzima vertikalno jezgro koje povezuje sve nivoe sa stepeništem i liftom. U prizemlju je tu i veza sa galerijom kripe. Javni dio prizemlja dopunjuje i suterenski nivo sa dvojicom dvorana za različite namjene te prolazom na donji nivo kripe. U ostalom dijelu suterena su prateći tehnički programi. Na prvom katu glavna je prostorija blagovaona sa kuhinjom. Značajna je veza tog nivoa sa novom crkvom i sakristijom. Na

drugom katu javni program završava sa dnevnim boravkom i sobom za mlade. Tu je također direktna veza sa galerijom nove crkve. Od trećeg do sedmog kata redaju se apartmani i poluapartmani sa divnim pogledom na dolinu svetišta, na terasu sa starom crkvicom te na prirodni ambijent sa Vrbasom. Salon na osmom katu predviđen je za biblioteku i manji muzej povijesti i obnove u ratu uništenog svetišta dok se programi župnog dvora završavaju na devetom katu sa razglednim salonom i prekrasnom panoramskom razglednom terasom.

Možda je tu, kod predstavljanja prostorija i funkcija župnog dvora te njegovog prelaza u zvonik nove crkve potrebno naglasiti još jednu misao već spomenutog pionira moderne suvremene arhitekture Ludwiga Miesa van der Rohea. Prema njoj se arhitektura bavi u njezinom najjednostavnijem obliku najprije i prvenstveno sa onim što je korisno. Ali se ona uzdiže iznad onoga sasvim praktičnog te dostiže konačno u njezinom najvišem obliku najugledniju značajnost kao čista umjetnost.

Prilaz u gornji, otvoreni dio transparentnog i spiralnog zvonika obogaćuje kapela križa koju određuju lamele njegovog smanjenog tlocrta. Kapela križa otvara panoramu čitavog svetišta i okoline. U njezinom kosom plafonu isječen je otvor „ključaonice“ kroz koju se pogled penje prema velikom križu te prema zvonima u gornjem dijelu zvonika.

Od kapele križa uzdiže se otvoreni dio završetka zvonika kojeg definiraju sve tanje lamele i sve dramatičniji uspon vijenca. Zamalo vertikalni gornji završetak vijenca kod trideset i treće lamele konačno prelazi u vertikalni križa koja se visoko penje prema nebu.

Župni dvor i zvonik definiraju dvije sasvim različite arhitekturne vizije. Dok je volumen župnog dvora valjak kojeg određuje polukružni tlocrt sa naglašenim horizontalnim rasporedom prozora i fasadne profilacije gornji je dio, zvonik, u potpunom kontrastu doživljaja. Određuju ga trideset i tri vertikalne lamele, koje nas podsjećaju na trideset i tri godine Isusovog života. Lamele povezuje također betonski vijenac koji se spiralno uspinje do gornjeg, u čitavoj kompoziciji naglašenog, presudnog motiva, do visoko podignutog križa.

Križu na vrhu zvonika odgovara veliki križ usječen u fasadi župnog dvora. Križ je okrenut prema Vrbasu te prema ulasku u dolinu svetišta. U dubini je križ zastakljen što mu daje dobru i prepoznatljivu vidljivost u širokom prostoru približavanja svetištu također preko noći. Mjerilo velikog križa usječenog u fasadu župnog dvora naglašuju prozori župnog dvora. Sastavljaju nepravilni uzorak malih horizontalnih otvora koji su međusobno jednaki, ali na različiti, slobodni način razmješteni na lučnoj fasadnoj plohi. Takav nekonvencionalni tretman otvora, dakle prozora sa jedne strane naglašuje čistoću lučne fasade župnog

dvora. Sa druge strane već u njeznom prvom doživljaju bes-kompromisno saopćava da se nikako ne radi o običnoj, stereotipnoj stambenoj zgradi nego o njezinoj unikatnoj i suptilnoj sa arhitekturnim izrazom cjeline nove crkve usuglašenoj interpretaciji. Slično kao lamele zvonika, koje se sa visinom sužavaju i fasadni prozori gornjeg dijela fasade su sve niži što oboje stvara iluzionistički osjećaj povećanog uspinjanja i dinamike penjanja prema nebu. Horizontalni prozori župnog dvora obogaćuju također fasadu njegove pozadine, dakle prostorija koje iskorištavaju visoke konstrukcije sanacija brda poslije izvedbe građevinske jame.

Međutim spoj lučne fasade župnog dvora i spiralno raspoređenih lamela zvonika nikako nije dosadno i kruto jednoobrazan. Iako su u arhitektonskom izražaju fasada župnog dvora i zvonika totalno različite jedna i druga fasada se organički prožimaju.

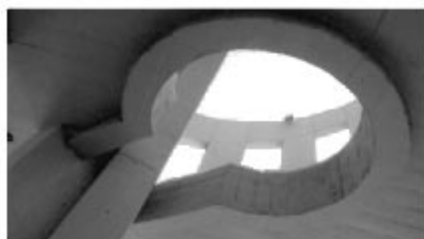

Sa jedne strane se prema crkvi okrenute lamele zvonika spuštaju čak do četvrtog kata župne kuće te ulaze kao gornja galerija u prostor nove crkve. U spiralnom produžetku tih najnižih lamela zvonik postepeno izlazi iz volumena župne kuće na njezinom šestom katu da bi poprimio njegov čitav obim tek na devetom katu. Od tu dalje lamele zvonika spiralno prelaze u njegov gornji i najuži dio. U izazovu stvaranja konstrukcije zvonika na rubu mogućeg glavni je statičar, inženjer Jože Coren zbog velike visine te

najduže lamele tri puta povezao betonskim ukrućenjima koja su istovremeno oslonci za vješanje zvona. Pet zvona u transparentnom prostoru zvonika raspoređeni su po veličini od dole na gore. Dakle od prvog i drugog ukrućenja sa po dva zvona do trećeg, najvišeg sa najmanjim zvonom. Obrnuto principu rasporeda lamela zvonika koji se spuštaju duboko i utapaju u volumen župne kuće se fasada župne kuće spiralno penje prodirući u motiv lamela. Tako nastaje uzbudljivo preplitanje njihovih različitih geometrija i sasvim različitih prostornih doživljaja.

To što je u muzici završni akord je križ na sakralnim građevinama. Kao što završni akord proizlazi iz kompozicijske kompleksnosti te preplitanja različitih motiva i križ rezultira iz arhitektonike čitave zgrade. Još više: križ na crkvi povezuje pojedinačne arhitekturne segmente kojima daje jedan konačni, harmonični ukupni doživljaj. U tom je doživljaju križ na zvoniku nove crkve dio zvonika a zvonik postaje dio crkve. Granice i odvojenost između različitih arhitekturnih oblika, dijelova Božjeg hrama se u doživljaju suštine, dakle cjeline sve više brišu pa križ na vrhu zvonika postaje najznačajniji dio, ali još uvijek samo dio kompozicije kao cjeline. I to tako u vizualnom, dakle formalnom značenju kao također i čak osobito u dubljem duhovnom shvaćanju i doživljavanju. I u takvoj kontemplaciji postaje duža strana poprečne grede na našem križu sasvim logična i shvatljiva.

Kao znak zaštitnika crkve ona se pruža iznad crkvene lađe. Štiti ju i transformira u spiritualnu oazu u kojoj Homo symbolicus postaje Homo religiosus. Istodobno je duži dio horizontalne grede usmjeren prema nekadašnjem vanjskom oltaru, prema dramatičnom završetku doline svetišta sa pećinama, vodopadom i jezerom te istovremeno sa svojim smjerom naglašava glavnu osovinu doline svetišta. I konačno je potrebno doživjeti veliki križ na vrhu zvonika i u likovnim smislu. U doživljavanju i ravnoteži različitih dijelova, različitih motiva, koji sastavljaju novu crkvu i u nju ugrađenu župnu kuću. Radi se na prvi pogled o teškom, a nužnom postizanju ravnoteže, suzvučja i harmonije između tako različitih arhitekturnih i likovnih elemenata. Za ravnotežu i harmoniju koje moraju vladati svijetom usprkos različenostima te u poštovanju drugih i drugačijega.

U takvom je doživljavanju različitost dužina horizontalne grede onaj vrh likovnog napona koji cjelokupno uzdizanje, let zvonika prema nebu – posebno ga potiče gradacija, ili u muzičkom terminu accelerando spiralnog kretanja vijenca zvonika prema križu – u završnom djelu, u poprečnoj gredi križa proširuje u horizontalu te ga dopunjuje s arhitekturom crkve kao cjelinom.

Usmjerenost križa nove crkve sv. Ive je egzaktna geometrijska simetrala između najznačajnijih pogleda. Između pogleda onih koji dolaze s južne strane,

iz smjera Jajca, te onih koji dolaze u područje svetišta sa sjevera, iz kanjona Vrbasa te iz smjera Banja Luke. Osovina križa, njegova čelna strana istodobno je usmjerena u točku u kojoj osovina doline svetišta sv. Ive prelazi u donju terasu uz Vrbas koji je za mnoge također bosanski Jordan.

Stoga je križ na zvoniku nove crkve, njegov uspon iz završetka spiralnog uzdizanja vijenca te trideset i tri betonske lamele kao i njegov neobičan, asimetrični i dinamični oblik, moguće puno doživjeti samo u cjelini ove arhitekturne kompozicije. Dakle, zajedno s druga dva križa velikog formata koji označavaju zgradu nove crkve. S križem usjećenim u zapadnu fasadu nove župne kuće, postamenta zvonika, koji već iz daleka nagovara posjetitelja, te s ležećim križem usjećenim u fasadu kapele, koji šapuće i tajanstveno progovara u meditativnu i sakralnu tišinu doline Svetišta.

Na kraju je treba spomenuti da je prema pradavnom običaju također u vrhu zvonika pa i u križu nekolicina tajnih poruka koji će većinom ostati nepoznati. S njima su se susretali samo oni koji su crkvu i zvonik maštali – ponajprije Sacerdotes Christi, svećenici Bosne Srebrene – projektirali i gradili. Tako su među njima i neke brojke koje su vezane sa životom i radom glavnog arhitekta ove značajne pa već do sada u domaćoj i inostranoj, također stručnoj štampi bezbroj puta objavljene sakralne građevine.

Točka u kojoj se vijenac zvonika spaja sa vertikalom križa je na visini 55.57 metra iznad doline svetišta. Prvi dio te brojke znači arhitektovih 55 godina kada je prvi put posjetio u ratu srušeno i devastirano svetište sv. Ive u

Podmilačju (1996). Drugi dio brojke znači njegovih 57 godina kada je izradio prvi idejni plan za novu crkvu, tada još na lokaciji u ratu srušene velike crkve (1998). Točka u kojoj podnožje, potpora križa prelazi u njegovu iskošenu vertikalu, patibulum, je na visini 57.01 metra iznad doline svetišta. Prvi dio te brojke, 57, ponovo su arhitektove godine, kada je izradio prvo idejno rješenje za novu crkvu. Drugi dio, 01, je skraćeno za godinu 2001 u kojoj je primio zvanično obavještenje o izboru njegovog projekta na natječaju. Gornja strana poprečne grede križa, antene, je na visini 60.07 metra. Prvi dio brojke znači arhitektovih 60 godina kada je bio na konkursu izabran za uređenje svetišta (2001) dok je drugi dio brojke, 07, skraćeno za godinu 2007 kada je otpočela izrada izvedbenog projekta zvonika. Vrh križa je na koti 61.68 metra. Prvi dio brojke znači arhitektovih 61 godina kada je počela izrada planova nove crkve na osnovi odabrane koncepcije (2002) a druga brojka njegovih 68 godina kada su zvonik i križ 2009. godine napokon izvedeni.

Akademik Marko Mušić

Sv. Nikola

7.12.2014. godine slavili smo Sv. Nikolu u crkvi Blažene Djevice Marije u Kotor Varošu. Prvo se održavala sv. misa a onda nam je u posjetu došao i Sv. Nikola sa svojim anđelima. KRAMPUS nije došao a djeca su bila oduševljena, jer se Krampus nekada znao zbuniti pa udari dobru djecu a ne lošu. Ja mislim da u Kotor Varošu nema loše djece pa onda Krampus ne treba ni dolaziti.

Sveti Nikola i njegovi anđeli su djeci podijelili poklone a djeca su bila oduševljena. Poslije toga djeca su se slikala sa sv. Nikolom i anđelima. Sveti Nikola je otišao a anđeli su lagano odletjeli. Sve se dobro završilo, dan je kratko trajao, da je barem trajao malo duže.

Ana Marković

Iz dnevnika jednog hodočasnika (neku kažu lutalice)

SMS ili kako se služiti novotarijama

-Ane!!!- čuje se prodoran ženki glas.

-Šta je??? - još prodornije odgovara Ane. Ori se sokakom

-Eto ti Perava ušla u kupus iza štale. Pojest će ti sav kupus. Kad je očeraš, ponesi kajmaka i ajde na kavu!

To nije SMS već obraćanje osobe osobi, insana insanu, komšinice, komšinici. U glasu se osjeća milozvučje, poziv na druženje, na trenutke odmora. Duša je u glasu. Takvu komunikaciju smo čuli mi stariji dok ju mlađi nisu imali prigodu čuti.

Vremena su se mijenjala. I komunikacija. Stigli novi oblici. Priča se preko žice, telegramom, razglednicom, pismom, zapisom na kori drveća

M + I, Luce + Jozo, Volim Maru. Još uvijek na starim bukvama ima tragova, nacrtana srca, poruka urezanih u koru.

U međuvremenu, ni primijetili nismo da nam je neki čudni predmet ušao u džep. Njime može sve: računati, slikati, pisati podsjetnike, uključiti budilice, razgovarati, brbljati, dosadi-vati se, igrati igrice, gubiti dragocjeno vrijeme. Možemo dosta i pametnoga njime učiniti. Treba se njime znati služiti. Često se koristi „SMS“ tehnologija. Napišeš poruku, ispišeš adresu, stisneš dugme i ode poruka. Ode blizu, daleko, u drugu državu, na „drugi kontinent“. Ode poruka preko oceana. A ima ih svakakvih:-Morete vi misliti šta oćete vićete uvijek biti fukare vi ste mislili da se mi nećemo izvući iz bijede a mi stigli u Švecku i fala Bogu ostali živi a vi berete naše kruške javili su nam ljudi neki dan!-

Oćito zalutala poruka, bez razmaka, broj sakriven a mi nemamo nikoga u Šveckoj. Ali neka. Neka se zna., Ni krušaka nema za obrati.

Hvala ti Gospode za sve one koji nikada nisu poslali ovakvu poruku. Žali Bože truda i muke. Puno su ljepše poruke koje zblizavaju ljude. -Draga gospodo svjetluška, vi ste moj kupac, kako ste došli na Rokovo? Ja sam

čehinja iz Daruvara. Jedna vaša kotorvarošanka kupila kuću u Daruvaru i pričala nam o Kotor Varošu. Nismo požalili što smo došli. Bilo nam je predivno. Doći ćemo opet.- Hvala vam što ste zavoljeli moj rodni kraj! Ili poruka ushićenosti: „Prošli smo Viševice obaramo prema Živnicama, izmolili smo deseticu krunice, sunce zalazi, u grupi smo, predivan pogledu u daljinu, Divota. Ili poziv: Dolaziš li na proslavu 40 godina mature? Da, svakako. Veselim se susretu. Pozdrav svima koji željno iščekuju okupljanje. A onda dođe poruka iznenađenja „Dragi rodo, pozdrav sa Marike. Pokosio sam ono trnje, ispod šljiva, otišla rosa, a mi put pod noge pa na Mariku. Osjećam miris bujadi, preko poruke, osjećam sunce, tišinu, daljinu, znoj, umor, osjećam radost. To je raj, jer nema raja bez rodnoga kraja

P.S.

-Ne umanjujući vrijednost poruke ne pada mi na pamet da za Božić ne pošaljem čestitku ispisanu vlastoručno, poslanu poštom, a svima ostalima mašem rukom želeći im mirom i Božjim blagoslovom ispunjen Božić, te biričetnu zdravljem, radošću i veseljem ispunjenu Novu godinu.

Mato Kljajić (Pejavić)

Imena i imendani

IVAN je u nas i u kršćanskome svijetu jedno od najučestalijih imena. U kalendaru su mnogi i različiti Ivani. K nama je ime došlo preko grčke i latinske verzije, a originalno je u hebrejskom jeziku Johanan (Jehohanah), sastavljeno od Jahveh (Bog) hanan (milostiv), dakle Bog je milostiv. Mnogo je oblika toga imena u svim jezicima pa i u hrvatskom: Ivo, Iva, Ivica, Ico, Ičo, Iko, Ivoš, Vanča... a ženski oblici su Ivana, Iva, Ivanka, Ivanica, Inka, Ika, Kika, Nana, Vana... Slovenci će reći Janez, Englezi John, Francuzi Jean, Njemci Johann, Hans, Talijani Giovanni, Španjolci Juan, a za žene Juanita, Finci Juhani i tako dalje. Među svecima su najpoznatiji Ivan Evandelist, 27. prosinca, i Ivan Krstitelj, 24. lipnja. Oba su oertana u Evandelju. A u kalendaru je još četrdesetak poznatih svetaca Ivana i mnogo - manje poznatih. Spomenimo tek neke s naznakom vremena u kojem su živjeli i spomendani u kalendaru: Ivan Bosco (1815.-1888.) 31. siječnja; Ivan od Boga (1495.-1550.) 8. ožujka (po njemu neki nose ime Boško); Ivan de la Salle (1651.-1719.) 7. travnja; Ivan Nepomuk (1350.-1393.) 16. svibnja; Ivan Vianney (1786.-1859.) 4. kolovoza; Ivan Berchmans (1599.-1621.) 13. kolovoza; Ivan Eudes (1601.-1880.) 19. kolovoza; Ivan Zlatousti (354.-407.) 13. rujna; Ivan Kapistranski (1386.-1456.) 23. listopada; Ivan Damaščanski (675.-749.) 4. prosinca; Ivan od Križa (1542.-1591.) 14. prosinca. U kalendaru su 26. lipnja sveti Ivan i Pavao, rimski mučenici. O njihovu je životu malo podataka, premda su im imena u rimskome kanonu. Legenda ih smatra braćom i visokim dvorskim činovnicima cara Konstantina. Podnijeli su mučeničku smrt za progona Julijana Apostate i pokopani su u Rimu. Ivan Kapistranski svojim je djelovanjem povezan s hrvatskim krajevima. Rodio se u talijanskome mjestu Capestrano 1386. Studirao je rimsko i kanonsko pravo na sveučilištu u Perugi i kao najbolji student lako je dobio službu dvorskog suca u Napulju, a potom u Perugi. Tu je imenovan i kraljevim namjesnikom. Odlikovao se odlu-

čnošću i poštenjem. Pao je u ratno zarobljeništvo i kod pokušaja bijega slomio nogu. Od toga je trpio posljedice cijeli život. Boraveći u tammici, osjetio je poziv za redovničkim staležom. Nakon mnogih premišljanja godine 1415. Pristupa franjevcima. Papa Martin V povjerava mu da, kao pučki misionar, propovijeda, obraća krivovjerce te osniva i uređuje franjevačke samostane u Italiji, Njemačkoj, Austriji, Nizozemskoj, Poljskoj, Ugarskoj i u Hrvatskoj. Bio je najveći i najatraktivniji propovjednik svojega doba. Slušatelji su k njemu toliko hrlili te ni jedna crkva nije bila dovoljno velika. Često govori na otvorenom, a zbog mnoštva svijeta njegove bi riječi istodobno drugi redovnici ponavljajući prenosili te ih pritom odmah i prevodili da bi ih svi mogli čuti i razumjeti (Ivan je, naime, govorio latinski). Kad su 1453. Turci osvojili Carigrad, očekivao se njihov napad na Srednju Europu. Na mnogim državnim saborima Ivan Kapistranski nastoji pridobiti knezove za organiziranu obranu. Europa je bila u velikoj opasnosti i strahu. Ivan je preuzeo na sebe da sakupi protutursku križarsku vojsku. Pomažući Sibirjanin Janku (Janošu Hunjadiju), Ivan je bitno pridonio oslobodenju Beograda i u boju koji se razvio 22. srpnja 1456. spašen je grad od turskih navala. Time je, uočavaju povjesničari, sedamdeset godina odgodio pad Srijema i Slavonije pod Turke. Nekoliko mjeseci nakon ove pobjede Ivan je obolio od zaraze koja je harala i umro u franjevačkom samostanu u Iloku 23. listopada 1456. Tu je i pokopan, ali mu je tijelo nestalo nakon nove najezde Turaka i do danas, unatoč mnogim

nagadanjima i istraživanjima, ne zna mu se sigurno mjesto. Papa Leon X. proglasio ga je svetim godine 1690. U iločkoj crkvi njegova je slika na glavnom oltaru. Prikazuje se najčešće u franjevačkom habituu, s razvijenom križarskom zastavom i knjigom u ruci ili s crvenim križem na prsima. Kao posebnu oznaku slikari mu stavljaju ponad glave šestokraku zvijezdu a pod noge Turčina.

Ovdje je mjesto spomenuti i zacijelo jednoga budućega sveca. U nekim se kalendarima već nalazi: 10. svibnja - Ivan Merz. On je izuzetna osoba novijega vremena na hrvatskome tlu. Pokrenut je proces za njegovo proglašenje blaženim. U ovome trenutku nosi za stupanj niži naslov: "sluga Božji". Ivan Merz rođen je u Banjoj Luci 16. prosinca 1896. Nakon mature, godine 1914., stupa u Vojnu akademiju u Bečkom Novom Mjestu. Ali to ubrzo napušta te 1915. upisuje studij prava u Beču. U ljeto iste godine pozvan je u vojsku i raspoređen na talijanskoj bojišnici do kraja rata. Nakon toga (1919.) upisuje u Beču studij književnosti. Sljedeće godine nastavlja studij na Sorboni u Parizu. Završivši književnost, vraća se u Hrvatsku i 1922. Postaje profesor na Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu. Godine 1923. na Zagrebačkom filozofskom fakultetu postiže doktorat iz književnosti. Privatno studira filozofiju i teologiju. U Zagrebu razvija veliku apostolsku i odgojnu djelatnost među mladima u Hrvatskome orlovskom savezu, katoličkoj organizaciji, kojoj je 1923. bio suutemeljitelj. U nastojanju da mlade oduševi za osobne duhovne vrijednosti, promiče liturgijsku obnovu i euharistijski život. Uz veliku aktivnost bio je istinski uzor vlastitim životnim svjedočenjem. Umro je mlad 10. svibnja 1928., od posljedica neuspjele operacije sinusa. Smatra se duhovnim utemeljiteljem križarske organizacije koja je formalno osnovana godine 1930. godine, nakon njegove smrti. Godine 1958. pokrenut je informativni biskupijski postupak za njegovo proglašenje blaženim. Godine 1957. njegovo je tijelo preneseno sa zagrebačkog groblja Mirogoja u isusovačku baziliku Srca Isusova. Ivani i njegov spomendan mogu odabrati za svoj imendan.

Nastavit će se...

Vi pitate, fra Juro odgovara

Koža

Spinaliom je karcinom kože koji se može pojaviti na koži, ali i na usnici, koji lokalno raste i uništava okolno tkivo, ali i daje udaljene metastaze. Primijeti se također na fotoeksponiranim područjima kao mali čvorić koji raste ili se stvara ranica.

Melanom je najzločudniji tumor kože i sluznica koji se jako brzo širi krvlju i limfom u udaljene organe. Njegova učestalost raste posljednjih desetljeća, pa tako u Hrvatskoj bilježimo 400% veću učestalost zadnjih desetak godina. Samo u Njemačkoj godišnje oboli oko 20.000 osoba. U oko 30% slučajeva nastaje iz pigmentnih madeža. Kronična iritacija, upala, ozljede madeža mogu pridonijeti njegovoj zločudnoj preobrazbi. Nastaje češće kod osoba svijetle puti, kod osoba koje su češće u djetinjstvu izgorjele na suncu, kod osoba koje imaju veći broj madeža na koži tijela, te kod onih koji u obitelji već imaju pojavu melanoma.

Liječenje tumorskih promjena kože je kirurško uklanjanje. Rana dijagnoza i rano liječenje najvažniji su ključ uspjeha, posebice kod melanoma.

Dobro je i korisno sunčati se prije podne, do 10 sati, i poslije podne, nakon 16 sati, a ne kad sunce najviše priži. Nažalost, mnogi odlaze na more, duboko u noć ostaju varii, spavaju do podne, a onda izlaze kad je sunce najjače. To je opasno, ne samo za nastanak raka kože, nego i koža brzo stari!

Smeđe mrlje na koži. Takve mrlje treba redovito kontrolirati. Za osobe s više od 40 mrlja na koži do 15 je puta veći rizik za nastanak melanoma. Ako netko po prirodi ima bijelu kožu, a ima smeđe mrlje i mnogo sunčanih opekline, rizik od nastanka raka kože strostruko je veći. Zato se svaka dva mjeseca te mrlje moraju pregledati, a jednom godišnje treba otići liječniku,

specijalistu za kožu.

Umjereno sunčanje. Sunce je čudotvorno, prelijepo. Zbog njega se dobro osjećamo, njegove zrake stvaraju u koži vitamin D koji je životno važan za naš organizam, osobito za kosti. Jednako tako sunce potiče proizvodnju hormona serotonina koji nas čini sretnima. Svi želimo dobiti lijepu boju kože, no preduga izloženost suncu i previše sunčanja je štetno. Znanstvenici preporučuju u godini najviše 50 sunčanja koja ne bi trebala trajati dulje od 20 minuta. Ultraljubičaste Sunčeve zrake različite su u raznim područjima svijeta. Tako su, primjerice, u sredozemnim zemljama te zrake i 20 puta jače negoli u srednjoj i sjevernoj Europi. U nekim tropskim zemljama pa i u nekim dijelovima Australije te su zrake čak 750 puta jače od normalnoga Sunčeva zračenja. O tomu valja voditi računa ako se putuje na godišnji odmor u razne dijelove svijeta.

Sunčanje. Moramo se čuvati da ne izgorimo na suncu, a jako treba paziti da se to ne dogodi djeci i mladima. Znanstveno je dokazano da je onaj tko je 5-7 puta do svoje dvadesete godine dobio sunčane opekline u dvostruko opasnosti da oboli od melanoma.

Solarij uništava i stari kožu. Djeca i mladi do 18. godine života ne bi trebali ići u solarij. Puka je zabluda da je solarij bolji i manje štetan od sunca. Ultraljubičaste zrake u solariju deset su puta jače od Sunčevih. One u solariju prodiru dublje u kožu, uništavaju kožno tkivo, stvaraju bore pa koža brže stari. Osim toga, taj aparat mora biti doista ispravan, a tko vam to može jamčiti?

Zdrava i lijepa koža. Svi želimo imati lijepu i zdravu kožu sve do u stare dane. To možemo postići ako svladamo tri neprijatelja kože.

Previše izlaganja suncu. Ako je koža previše izložena suncu, Sunčeve

zrake uništavaju kožno tkivo, spremišta vode ispod kože i kožne stanice. Često sam čuo od starih ljudi hrvatsku narodnu poslovicu koja kaže: Brončana, lijepa koža danas, sutra je suha šljiva.

Pušenje. Ono je drugi najveći neprijatelj kože. Sprječava cirkulaciju, koža ne dobiva dovoljno kisika i hrane pa postaje siva i blijeda.

Matična mliječ. U ljekarnama se može nabaviti matična mliječ, pčelinji proizvod koji sadržava mnoge ljekovite tvari za naš organizam, pogotovo za funkciju kože. Također sadržava biotin koji je najvažniji vitamin za rast kože, on pomlađuje kožu. Preporučujem je svakako pri oboljenju kože od raka. Uzima se prema priloženoj uputi.

Nevenova mast (*Calendula officinalis*). U 1 kg kvalitetne svinjske masti (najbolja je od sala droba) stavite 150 cvjetova nevena, kuhajte 10 minuta na laganoj vatri stalno miješajući, ostavite poklopljeno, sljedeći sat vremena svakih nekoliko minuta promiješajte te ostavite preko noći (12 sati). Ujutro dobro podgrijte na laganoj temperaturi da se samo rastopi pazeći da ne zagori, procijedite, istisnite kroz gazu i ulijte u kutije. Mast čuvajte u hladnjaku, a rok trajanja je oko šest mjeseci. Kod raka kože i sumnjivih mrlja mažite se kremom nekoliko puta na dan. Mazanje kremom mora biti vrlo nježno da se ne bi oštetila koža.

Krema od krastavca i jogurta. Ako pregori koža, a na njoj se nisu stvorili vodeni mjehurići, učinite sljedeće. Uzmite 2-3 svježa krastavca (*Cucumis sativus*) pa u sokovniku od njih napravite sok, dodajte jednako toliko hladnoga i masnog jogurta, dobro izmiješajte i tom mješavinom mažite polagano opečena mjesta. Kako se brzo suši, svakih nekoliko minuta morate ponovno namazati. To radite toliko dugo dok se opečena mjesta ne prestanu brzo sušiti, a nakon toga neka sve to odstoji jedan sat. Operite se hladnom vodom te namažite maslinovim uljem. Najbolje je poslije mazanja tom mješavinom namazati se mojom kremom Oruj-2 nekoliko puta, sve dok se koža ne prestane sušiti. Nakon nekoliko sati koža će biti zdrava kao da nije uopće bila opečena. Dok je krema na koži, ti se dijelovi ne smiju izlagati jakom suncu.

Nastavit će se...

Priredila Luca Koroman

Prokoško Jezero – dragulj prirode

Prokoško jezero smješteno je na 1636 m nadmorske visine ispod Nadkrstca vrha planine Vranice (2112 m). Udaljeno je od Fojnice oko 20 km.

U jednom trenutku našega života svatko treba:

- vrijeme za sabiranje: gdje smo bili, gdje smo sada, gdje idemo
- vrijeme da obnovimo našu kreativnu energiju
- vrijeme za spiritualne stvari
- vrijeme bez telefona, televizije, prijatelja ili odgovornosti
- vrijeme vraćanja osnovama i ponovnom spajanju sa snagom prirode.

Kad trebate takvo vrijeme postoji Prokoško jezero skriveno od mnogih, visoko na planini, ispod samog vrha Vranice makadamskim putem od Fojnice. Planina Vranica je nešto magično u svijetu prirode. Jezero je glečerskog tipa i u njega se ulijeva

nekoliko potoka sa čistom izvorskom vodom. Osjetit ćete nedoživljeno napajanje energijom, ta energija izvire iz vode, zraka, zemlje i kompletnog magična okruženja oko jezera. Prokoško jezero i planina Vranica su energetska vrata između svijeta koji je zaposlen i radi te onoga prirodnog svijeta koji smo zaboravili i našega bića. Možete šetati oko jezera, plivati, loviti ribu, disati punim plućima i odmarati se gledajući u plavo nebo, slušati vjetar, slušati sebe, slušati tišinu. Možete pisati, čitati, crtati. Ovdje nema električne struje, nema telefona (mobilni telefoni rade ali nemojte ga ponijeti). Možete odmoriti svoju dušu i tijelo od svakodnevnih problema. Možete pronaći ono izgubljeno u sebi, ono što ste zaboravili gdje je.

Jezero je na području općine Fojnica. Sama Fojnica je interesantan gradić za koji neki kažu da je slijepo crijevo. Poznata je po franjevačkom samostanu i muzeju, ali o tom drugom prigodom. U Fojnici je i termalno lječilište za sve bolesti reumatizma. Jedan pisac je rekao: iz ovog grada se ne može produžiti, ne može se otići dalje, može se samo ostati...“, ne prisilno već zato što te Fojnica privuče.

Najveća dubina jezera je 13, širina 196, a duljina 426 m. Jezero je poznato po endemskim vrstama: čovječjoj ribici i jednom rijetkom vodozemcu tritonu.

Prokoško je 1954. je zaštićeno, i samim tim je zabranjena bilo kakva gradnja. Spomenikom prirode je proglašeno 1982. Skupština Županije središnja Bosna Prokoško jezero proglasila je spomenikom prirode. Javnosti je u Fojnici 2007. predstavljen Plan upravljanja zaštićenim spomenikom prirode Prokoško jezero. Slabo Županija radi na njegovoj zaštiti. Okoliš je devastiran mnogobrojnim vikendicama. Sreća da put nije bolji, jer bi to privuklo još više uništitelja prirodnih ljepota. Dolaskom onih koji ne poštuju prirodu ugrožen je i triton. Netko je donio ribe nekarakteristične za ovo podneblje (kalifornijsku pastrvu, tolstobik, smud), a one jedu tritona, kao i patke što bezbrižno plove jezerom. (Triton živi i u Boračkom jezeru, a Jajčani su ga nedavno otkrili u pećini u selu Kruščica. Nadamo se da ova tritonova staništa neće biti oskrnavljena ljudskom nebrigom). Ovakvim draguljima prirode treba posvetiti više brige i ne dopustiti uništavanje. Prirodu treba čuvati zbog nje same i zdravlja, a stanovništvo treba shvatiti vrijednost ekološkog turizma i proizvodnju zdrave hrane. Domaće stanovništvo (stočari) imaju katune i tu provode dugo vremena u godini.

Pored svih problema, još uvijek je dobro boraviti na Prokoškom jezeru. Ako želite uživati u ovom gorskom oku smještaj se može osigurati u katunima, kao i hrana. No, za pravi odmor treba planirati kampiranje. Vranica je pitoma planina bogata pašnjacima i vodom. Njezini vrhovi Krstac, Ločika i Nadkrstac su privlačni planinarima, kao i ljubiteljima brdskog biciklizma.

www.prokosko.jezero.freeservis.com

Subotica

U Suboticu smo stigli u lijepo jesensko popodne. Prvo što je zanimljivo to je čistoća. Ulice su čiste, trgovci – nema otpadaka, pa čak ni lišća koje sada opada s drveća: grad je pun parkova i drveća, koje sada dobiva rujnu boju. Šetati gradom od novih naselja do središta grada uistinu je pravo uživanje.

U gradu živi oko 100 000 stanovnika. Mađara je 38 %, Srbi čine 24 %, Hrvati 11 % isto toliko i Bunjevci. Službeni jezici su srpski, mađarski, a hrvatski od 2001. godine odlukom Skupštine općine, a od 2004. postoji u općini Služba za prevođenje na hrvatski jezik.

To je najsjeverniji grad u Bačkoj, AP Vojvodina u Srbiji. Subotica se spominje 1391. godine pod nazivom Szabadka, iako se ovdje živjelo mnogo prije, što dokazuju arheološka iskopavanja. Ime potječe od mađarske riječi „szabad“, koji znači „slobodan“, i sufiksa „-ka“ što označuje utanjenicu. Neki smatraju da se zvala Sopotnica (Sopot je mjesto bogato izvorima vode), po mađarskom izgovoru Zabotka. Grad se, pod imenom Subotica prvi put spominje 1653. i vjerojatno potječe od naziva dana u tjednu. Poznati su još nazivi: Szeni-Maria, Maria-Teresiopolis, Sawatitz.

Smještena je na putu iz Europe u Aziju i nekada je bila veoma značajna na granici Ugarske i Turske. Stanovništvo se mijenjalo, kao i ime grada.

Za obranu od Turaka János Pongrácz, erdeljski velikaš izgradio je utvrdu 1470. Zanimljivo je da Subotica bila sjedište kratkotrajne države koju je utemeljio Ivan Crni 1526. potisnuvši Turke iz Bačke. Poginuo je 1527. Subotičani su mu podigli spomenik u središtu grada, koji je srušen 1941., a obnovljen 1991. Turci su ipak zauzeli Suboticu 1542. i vladali do 1686. potom je u sastavu Ugarske, a poslije Drugog svjetskog rata u Jugoslaviji.

Nekada je Subotica bila grad s najvećim brojem Hrvata (početkom XX. st. čak više od Zagreba). Hrvat Stjepan pl. Vojnić izabran je za „prvog suca“ u Subotici daleke 1743., a 1747. izvedena je prva kazališna predstava na hrvatskom jeziku. Kako nikada nije bila u sastavu Hrvatske, broj Hrvata stalno se smanjivao. Uglavnom zbog političkih razloga i plod je stalne manipulacije hrvatskog stanovništva od strane svih

režim. Ulaskom u jugoslavensku zajednicu počeli su problemi. Iako se u gradu do tada koristila jedino latinica, prisilno je uvedena ćirilica i svi javni natpisi bili su isključivo ćirilčni. Hrvatsko narodno kazalište je 1954. preimenovano u Narodno pozorište, a novina „Hrvatska riječ“ je 1956. preimenovana u „Subotičke novine“. Sportska i kulturna društva su morala mijenjati nazive i iz svojih amblema brisati hrvatski grb. Kao i u drugim krajevima Jugoslavije, Hrvati u Subotici su stradali i za vrijeme hrvatskog proljeća. Zabranjen je rad Matice hrvatske, a brojni hrvatski intelektualci su ostali bez radnih mjesta, maltretirani na razne načine bili su prisiljeni napustiti Suboticu.

I danas Hrvati u Subotici su u nezavidnom položaju. Novinarima hrvatskih novina i dužnosnicima hrvatskih stranaka, ne samo da se upućuju kojekakve prijetnje, već dožive i fizička maltretiranja. Iako se hrvatska zajednica u Subotici grčevito bori za svoju opstojnost, vlasti Autonomne pokrajine Vojvodina i Republike Srbije ne trude se omogućiti im proklamiranu ravnopravnost, u vrijeme popisa stanovništva 2011. veliki broj Hrvata se, zbog straha za vlastitu sigurnost, nije izjasnio kao Hrvati. Izjašnjavali su se kao Bunjevci, Šokci, Dalmatinci te Srbi katoličke vjere.

Priredila Luca Koroman

Subotica se smatra kulturnim središtem Hrvata ne samo Vojvodine, već cijele Srbije. Postoji Hrvatsko nacionalno vijeće Republike Srbije, kao i više stranaka koje se zauzimaju za boljitak Hrvata (Demokratski savez Hrvata, Hrvatski narodni savez, Hrvatska bunjevačko-šokačka stranka...)

Novina „Hrvatska riječ“ je obnovila rad. Matica hrvatska je također obnovila svoj rad i ponovno izdaje časopis za književnost, umjetnost i znanost „Klasje naših ravni“, koji je pokrenut 1935. Časopis na hrvatskom jeziku „Nova riječ“ pokrenut je 2013. Organiziraju se i kulturna zbivanja: Smotra recitatora na hrvatskom jeziku, dječji maskenbal, festival hrvatskih duhovnih pjesama. Na ovom festivalu je 2012. sudjelovao i bend „Antonius“ što djeluje u zajednici FRAME Sarajeva pri Franjevačkom samostanu sv. Ante na Bistriku.

Grad se razvija gospodarski i kulturno krajem XIX. i početkom XX. vijeka. Vlak je stigao u Suboticu 1869. Prva električna centrala je izgrađena 1896, a gradom voze električni tramvaji već 1897. godine. Tramvaji danas ne voze Subotičane, ali jedan stoji, kao muzejski eksponat u centru grada. Za gradonačelnikovanja Lazara Mamužića 1884. – 1902. grad je procvjetao ekonomski i kulturno. Tada je formi-

rano današnje gradsko središte. Uz gospodarski razvitak, zanimljivo je i da su Subotičani vodili računa o starijim osobama pa je prvi dom za stare otvoren 1766. Prve novine u Subotici su tiskane 1848. Subotičani su ponosni na Ivana Sarića, koji je 1910. godine poletio zrakoplovom vlastite izrade.

Katedrala, stolna crkva Subotičke biskupije, a Subotičani je zovu i Velika crkva, posvećena je sv. Tereziji Avilskoj. Građena je od 1773. do

1779. Obnovljena je 1973. i zaštićeni je spomenik kulture. Papa Pavao VI. dao joj je naslov bazilike 1974. godine.

Franjevci su u Subotici djelovali u crkvi, koja je nekada bila u sastavu tvrđave, pa su tragovi tvrđave ostali u unutarnjem zidu zvonika današnje crkve sv. Mihovila građene od 1729. do 1736. Crkva je obnovljena 1907. Uz crkvu je podignut i franjevački samostan Bitan je duhovni centar Subotice. Djelovanje se odvija na mađarskom i hrvatskom jeziku.

Crkva Marije Majke crkve zanimljiva je što e u njoj štuje Gospa Bistrička. U ovoj, kao i u crkvi sv. Roka bogosužje se vrši na mađarskom i hrvatskom jeziku.

U Subotici djeluje i islamska vjerska zajednica. Na džamiju je u listopadu 2014. bačena eksplozivna naprava. Ibazer Uzeir, predsjednik Islamske zajednice istaknuo je da su susjedi (katolici i pravoslavci djelovali pa požar nije uništio džamiju.

Nedaleko Subotice je turističko mjesto s istoimenim jezerom Palić. Suboticu pamtimo i po tvornici slatkiša Pionir, a njezin začetak je proizvodnja bombona od 1917. godine.

U Suboticu treba otići i doživjeti je.

Naši darovatelji

Za crkvu Kotor Varoš

1.	Marko Pranjic-Lola	50 EUR
2.	Juro Sirovina (Ante)	100 EUR
3.	Ivan i Kata Šimunović	50 EUR
4.	Marko (Ante) Josipović	50 EUR
5.	Pero (Jure) Zebić	100 EUR
6.	Marko (Ilke) Mandić	50 EUR
7.	Jako Marković	100 EUR
8.	Ankica Daničić-Marković	200 HRK
9.	Kata Stipić (Vezina)	50 EUR
10.	Ivan Josipović Županov	50 EUR
11.	Davor Čordaš	200 KM
12.	Marija Rapo	200 KM
13.	Augustin Grgić	50 EUR
14.	Elizabeta Škerlec	400 KM
15.	Željka Manović	10 EUR
16.	Marko Šimunović-Cvičko	400 HRK
17.	Janko Topalović-Tomin	50 EUR
18.	Miroslav Barišić	500 HRK
19.	Stipo Marić	100 EUR
20.	Ivka Grgić Milkina	100 EUR
21.	Josip Papić	50 EUR
22.	Mirko Barišić	100 EUR
23.	Stipo Mandić i Marina Brtan	50 EUR
24.	Ivica i Nevenka Mandić	50 EUR
25.	Luka i Zdenka Kovačić	50 EUR
26.	+Stipo i Ivka Mandić	3300 HRK
27.	Mijat Zeba Svetislava	50 EUR
28.	Marko Ivić	100 EUR
29.	Josip Josipović	50 EUR
30.	Ilija (Miko) i Kata Pranjkić	300 EUR
31.	SIM Tehnika	1000 KM
32.	sa zabave kotorvarošana u Voralbergu	800 EUR
33.	Slavko Juričević	100 KM

34.	Mira Grgić	20 EUR
35.	Mato (Jure) Pranjic	100 EUR
36.	Vid Šimunović	80 KM
37.	Slavo Petrušić-Tojinov	50 EUR
38.	Anto i Slavica Mandić	100 KM
39.	Martin i Janja Rajić	50 EUR
40.	Ivica Lukić-Civija	300 EUR
41.	Marko Grgić (Slatina)	50 EUR
42.	Anto Markušić (Burduš)	100 KM
43.	Zlatko i Mirjana Marković	100 EUR
44.	Zeba Marko	100 EUR
45.	Ilija Grgić	100 EUR
46.	Anja Grgić	100 EUR
47.	Josip Josipović Zoljo	50 EUR
48.	Jako Josipović	30 EUR
49.	Stipo Josipović Kelin	150 EUR
50.	Antonija Kovač	100 KM
51.	Ivica (Mate) Marković	50 EUR
52.	Mira r. Marković-Mate	50 EUR
53.	Mato Vujeva (Miše)	100 EUR
54.	Jelušić (Ivana) Anđelko	120 EUR
55.	obitelj pok. Joze Kljajića	100 EUR
56.	Marin Mandić	50 EUR
57.	Anto Stipanović Žizak	100 EUR
58.	Marko i Manda Zeba	\$ 200 US
59.	Pile i Mara Grgić	100 KM
60.	Milena i Goran Metlić	20 KM
61.	Drago Kovačić	80 EUR
62.	Ivica i Peja Martić	50 EUR
63.	Mira Bujdo	60 EUR
64.	N.N.	30 EUR
65.	Petar Kovačić Bogdanov	200 HRK
66.	Ilija Pranjic	50 EUR
67.	Jela Grgić	50 KM

Za Glasnik

1.	Ivo (Joze) Jukić	20 EUR
2.	Juro (Ante) Sirovina	20 EUR
3.	Mato Marković	50 KM
4.	Mato Kljajić	50 HRK
5.	Marija Draguljić	10 CFH
6.	Terezija Piličić	10 EUR
7.	Slavko Juričević	100 HRK
8.	Stipo Josipović	20 EUR
9.	Pile i Mara Grgić	20 KM
10.	Ilija Pranjic	25 EUR
11.	Ekipa Wels	100 EUR

Za pečenje na Polnočki

1.	Željko Tomić	110 EUR
2.	Ekipa Wels	110 EUR

Kolač s pahuljicama

Sastojci:

- 2 lista većih obladni
- 600 gr šećera
- 3 del vode
- 250 gr margarina
- 300 gr šarenih rižinih pahuljica
- 100 gr mljevenih oraha
- 500 gr mljevena kekksa posnog

Priprema:

Šećer i vodu kubati, kad provri da vri 5 minuta, dodati margarin da se istopi.
Skinuti sa vatre pa dodati rižine pahuljice, mljevene orahe i mljeveni keks.
Sve dobro izmiješati, staviti toplu masu između dvije obladne, nečim teškim opteretiti i ostaviti da se dobro ohladi.

U slast!

Najbrži kolač

Sastojci:

- 1 jaje
- 3 žlice čoko namaza
- 5 žlica brašna

Priprema:

1 jaje, 3 žlice namaza i 5 žlica brašna pomiješati, staviti u kalupe ili praviti male hrpice i stavljati na papir za pečenje i peći na 200 oko 10 minuta.

Rezultat je iznad očekivanja...

Pokušajte dodati malo orasa i par kapi ruma. Mislim da će biti još bolje!

HUMOR.HUMOR.HUMOR.HUMOR.

Što je vrhunac bankrota??
Kada uđeš u kineski dućan i kažeš:
"Ništa, samo gledam!"

Mujo bolan, od čega ti je umro
komšija, pita Haso.
Mujo reče:
-Bolan, ne znam ni od čega je živio.

Umro Ciga pa ga na nebu Pitaju:
- kuda ćeš raj ili pakao?
A on odgovara:
- može za Beč?

Sjedi plavuša u autobusu kad uđe baba
u autobus i upita plavušu : Može da se
zamijenimo?
Plavuša: Što, pa da ja budem baba?!

Pitali Muju: - Što mislite o zatvorenim
bazenima? - Pa mislim da treba da ih
otvore da se narod kupa.

Plavuša u apoteci:
- Dobar dan, imate li bromazepam?
- Imate li recept?
- Da imam recept pravila bi ga sama.

Stoji pijanac na autobusnoj postaji ,
dolazi autobus i prilazi mu baba i
pita ga:
- Je li sinko, jel ovo trojka?
A pijanac će:
- Jok baba nagazila si liniju.

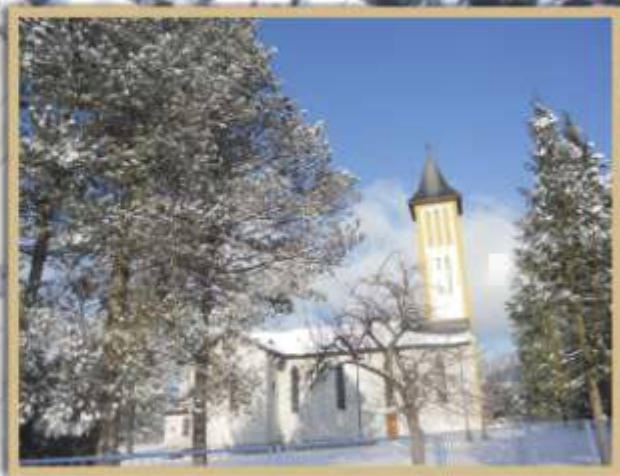
Pita ciganka cigu:
- u koji wc ja treba da uđem?
- Jesi ti ženo glupa. Ti trebaš ući u M
jer si MADAM,a ja u Ž jer sam
ŽENTLMEN!

Kako bosanci prevode skraćenicu
od DNK?
- Da nije komšijino?

HUMOR.HUMOR.HUMOR.HUMOR.

 Nema raja bez rodnoga kraja!